

Finanční výkazy a audit

Ekonomické základy práva
přednáška

Náplň dnešní přednášky

- V první části se zaměříme na základní pojmy **finančního účetnictví**
 - cílem není naučit účtovat, ale seznámit se základními účetními pojmy
- Ve druhé části se zaměříme na základy analýzy účetních výkazů a souvisejících **ekonomických pojmů** v právním řádu
 - cílem je porozumění pojmům jako: poměrové ukazatele, pohledávky jako aktivum

ČÁST I – Základní pojmy finančního účetnictví

- aktiva x pasiva

- rozvaha (bilance)

- náklady x výnosy

- výkaz zisku a ztrát
(výsledovka)

Bilanční princip a rozvaha

Účetnictví sleduje majetek ze dvou pohledů – druhová struktura a zdroje pořízení

Aktiva jsou položky majetku, které:

- 1) představují pro podnik budoucí ekonomický prospěch
- 2) tento prospěch má podnik plně pod kontrolou (je vlastníkem)
- 3) očekávání budoucího prospěchu musí být dostatečně spolehlivé a prokazatelné
- 4) položka aktiv je důsledkem operací uskutečněných v minulosti
- 5) položka aktiv musí být spolehlivě ocenitelná

Dva pohledy na strukturu majetku

Aktiva	Pasiva
A. Dlouhodobý majetek	A. Vlastní kapitál
- <i>nehmotný</i>	- <i>základní kapitál</i>
- <i>hmotný</i>	- <i>fondy ze zisku</i>
- <i>finanční</i>	- <i>hospodářský výsledek</i>
B. Krátkodobý majetek	B. Cizí kapitál
- <i>zásoby</i>	- <i>úvěry, půjčky</i>
- <i>pohledávky</i>	- <i>závazky</i>
- <i>peníze</i>	- <i>rezervy</i>
- <i>v hotovosti</i>	
- <i>vklad na běžném účtu</i>	
Aktiva celkem	Pasiva celkem

Náklady – výnosy

Náklad - peněžní částka, kterou podnik účelně vynaložil na získání výnosů, tj. použil je k provedení určitého výkonu.

Výnos - peněžní částka, kterou podnik získal z veškerých svých činností za určité období bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejímu inkasu → peněžní ekvivalent prodaných výkonů podniku (výrobků, zboží, služeb).

Hospodářský výsledek - rozdíl mezi výnosy a náklady. → zisk, ztráta.

Vyjádření ve výkazu zisku a ztráty

Účelové - druhové členění nákladů a výnosů

Činnost	Náklady	Výnosy
PROVOZNÍ (50-55; 60-65)	<ul style="list-style-type: none">• Spotřebované nákupy (materiál, energie ...)• Služby (opravy a udržování, cestovné, přepravné ...)• Osobní náklady (mzdy, SZP)• Daně a poplatky• Odpisy• Jiné provozní náklady	<ul style="list-style-type: none">• Tržby za vlastní výkony (výrobky a služby) a zboží• Aktivace (vnitropodnikové služby)• Jiné provozní výnosy (prodej majetku)
FINANČNÍ (56-57; 66-67)	<ul style="list-style-type: none">• Finanční náklady (úroky, bank. poplatky, pojistné)• Tvorba rezerv	<ul style="list-style-type: none">• Finanční výnosy (přijaté dividendy, úroky, nájemné)
MIMOŘÁDNÁ (58; 68)	<ul style="list-style-type: none">• Mimořádné náklady (manka a škody)	<ul style="list-style-type: none">• Mimořádné výnosy (přebytky majetku, náhrady mank a škod)

Účetní odpisy

Účetní odpisy majetku vyjadřují, jakým způsobem je majetek v průběhu času opotřebováván.

Jde o předpoklad opotřebování majetku – stanoveno na základě „odborného“ odhadu, aby účetnictví podávalo věrný a poctivý obraz skutečnosti.

Společnost vytváří „odpisový plán“

Účetní odpisy odlišujte od daňových odpisů

Odpisy časové – majetek se odepisuje podle času

Příklad (najděte chybu 😊)

1. listopadu 2012 pořídíme a ihned zařadíme do užívání automobil v hodnotě **300 000 Kč** a podle odpisového plánu společnosti budeme **odepisovat 30 měsíců**.

Rok	Účetní odpis	Výpočet
2012 – 2 měsíce	20 000 Kč	$(300\,000 / 30) * 2$ (11/2012 + 12/2012)
2013 – 12 měsíců	120 000 Kč	$(300\,000 / 30) * 12$ (1 – 12/2013)
2014 – 12 měsíců	120 000 Kč	$(300\,000 / 30) * 12$ (1 – 12/2014)
2015 – 12 měsíců	40 000 Kč	$(300\,000 / 30) * 4$ (1 – 4/2015)
CELKEM – 30 měsíců	300 000 Kč	

Odpisy výkonové – odepis dle výkonu, např. jednotek výroby

Příklad:

Účetní jednotka pořídila a zařadila do užívání stroj v pořizovací ceně **5 000 000 Kč** a s tímto strojem je schopna za dobu životnosti stroje vyrobit **500 000 kusů výrobků**. Odepis za jeden vyrobený kus je tedy **10 Kč** ($5\,000\,000 / 500\,000$).

Rok / Počet vyrobených kusů	Účetní odepis	Výpočet
2012 – 10 000 ks	100 000 Kč	$(5\,000\,000 / 500\,000) * 10\,000$
2013 – 100 000 ks	1 000 000 Kč	$(5\,000\,000 / 500\,000) * 100\,000$
2014 – 200 000 ks	2 000 000 Kč	$(5\,000\,000 / 500\,000) * 200\,000$
2015 – 150 000 ks	1 500 000 Kč	$(5\,000\,000 / 500\,000) * 150\,000$
2016 – 40 000 ks	400 000 Kč	$(5\,000\,000 / 500\,000) * 40\,000$
CELKEM – 500 000 ks	5 000 000 Kč	

Účetní závěrka

- účetní závěrka (§ 18 ZoÚ)
 - rozvaha (bilance)
 - výkaz zisku a ztráty
 - příloha

+ případně: přehled o peněžních tocích či přehled o změnách vlastního kapitálu

Základní související předpisy

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- účetní standardy
- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)

- IAS – mezinárodní účetní standardy
- IFRS – mezinárodní standardy účetního výkaznictví

Audit účetní závěrky

- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)
- Podává účetnictví „*věrný a poctivý obraz*“ o hospodaření?
- Výrok auditora:
 1. Bez výhrad
 2. S výhradou
 3. Negativní výrok
 4. Bez výroku

ČÁST II – Pohledávky jako aktivum

- Pohledávka představuje nárok na zaplacení určité částky
- Pohledávka je aktivum
- Pohledávky lze postupovat (není-li to smluvně či zákonem zakázáno)
- Pohledávky lze rozdělit (není-li to smluvně či zákonem zakázáno)

Úkol 2

Subjekt A vlastní pohledávku za subjektem B v nom. výši 100 tis. Kč. Tuto pohledávku postoupí na subjekt C za 50% nominální hodnoty.

Jak vysokou má subjekt C pohledávku za subjektem B?

Jak vysokou pohledávku má po této transakci subjekt A za subjektem C?

Úkol 2 (řešení)

	A	B	C
1.	100 za B	100 vůči A	-
2.	50 za C	100 vůči C	100 za B 50 vůči A

Úkol 3

Subjekt A vlastní pohledávku za subjektem B v nom. výši 200 tis. Kč. Tuto pohledávku rozdělí na dvě pohledávky o stejné hodnotě. První polovinu postoupí na subjekt C za 50% nominální hodnoty, druhou polovinu postoupí za 75% nom. hodnoty na subjekt D.

Jak vysokou má subjekt C pohledávku za subjektem B?

Jak vysokou pohledávku má po této transakci subjekt A za subjektem C a D?

Jak vysokou pohledávku má subjekt D a za kým ji má?

Úkol 3 (řešení)

	A	B	C	D
1.	200 za B	200 vůči A	-	-
2.	50 za C 75 za D	200 vůči C a D (solid.) popř. 100 vůči C 100 vůči D	100 za B 50 vůči A	100 za B 75 vůči A

Úkol 4

Subjekt A vlastní pohledávku za subjektem B v nom. výši 100 tis. Kč. Tuto pohledávku postoupí na subjekt C za 50% nominální hodnoty. Subjekt C ovšem měl před tím za subjektem A pohledávku ve výši 200 tis. Kč a tak namísto toho, aby uhradil subjektu A za postoupenou pohledávku za subjektem B, její cenu započítá vůči své pohledávce za subjektem A.

Zbývající část své pohledávky za subjektem A převedl subjekt C na subjekt B (za nominální hodnotu).

Jak vysokou pohledávku má nyní subjekt C za subjektem B?

Část III - několik poznámek k účetním výkazům

- Získání nových zdrojů prostřednictvím:
 - Vlastních zdrojů – např. navýšení základního kapitálu
 - Cizích zdrojů – např. nový úvěr/půjčka, vydání dluhopisů
- Poměr vlastní/cizí zdroje

Ukazatel poměru cizího a vlastního kapitálu

- Ukazatel poměru cizího kapitálu a vlastního kapitálu (Debt to Equity ratio)
- Ukazuje ochotu managementu navyšovat závazky
- Ukazuje poměr závazků vůči vlastním zdrojům společnosti
- Zprostředkovaně ukazuje potenciální příjem vlastníků společnosti (akcionářů/společníků) při likvidaci společnosti
- Poměr se liší dle sektoru
- Poměr může ovlivňovat výši rizikové přírážky u půjčky

Ukazatel poměru cizího a vlastního kapitálu - příklad

- Obchodní společnost se zavázala v úvěrových smlouvách, že poměr debt-to-equity u ní nepřekročí 1,5
- V současné době má závazky ve výši 130 mil. Kč, její vlastní kapitál je ve výši 100 mil. Kč
- Nyní uvažuje, kde získá zdroje na další expanzi – potřebuje nejméně dalších 50 mil. Kč
- Může se bez dalšího vydat cestou dalšího úvěru?

Ukazatel poměru krátkodobých a dlouhodobých cizí zdrojů (current liability ratio)

- Vyjadřuje poměr mezi celkovými cizími zdroji a krátkodobými cizími zdroji
- $\text{Current liabilities} / \text{total liabilities}$
- Příliš vysoký (či rostoucí) poměr krátkodobých závazků může být pro společnost rizikový – pokles oběžných aktiv může vést k finančním tlakům

Ukazatel poměru krátkodobých a dlouhodobých cizí zdrojů (current liability ratio) - příklad

- Poměr se vyvíjel v posledních letech následovně:

	Krátkodobé závazky	dlouhodobé závazky	
• 2015	10 mil. Kč	100 mil. Kč	10%
• 2016	20 mil. Kč	110 mil. Kč	18%
• 2017	50 mil. Kč	120 mil. Kč	42%

- Společnost příliš spoléhá na krátkodobí financování; management se např. pokusí vyjednat přeměnu krátkodobého financování na dlouhodobé

Ukazatel poměru mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky (current ratio, working capital)

- Poměr mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky
- Vyjadřuje schopnost podniku dostát svým krátkodobým závazkům – má dostatek likvidních aktiv, aby dokázala dostát svým krátkodobým závazkům
- Může být zavádějící, pokud velkou část oběžných aktiv tvoří (hůře likvidní) zásoby

Ukazatel poměru mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky (current ratio, working capital) - příklad

• Rok	2015	2016	2018
• ob.aktiva	15 mil.	10 mil.	10 mil.
• krátk. záv.	5 mil.	5 mil.	10 mil.
	3:1	2:1	1:1
- Klesajícím poměrem dochází k růstu rizika, že společnost nebude schopna plnit své krátkodobé závazky (např. vyplývající z fakturace za dodané zboží)

Ukazatel poměru mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky (current ratio, working capital) – doplňující poměrové ukazatele

- **Quick ratio** – jedná se o podobný poměr s tím rozdílem, že z oběžných aktiv jsou vynechány zásoby
- **Cash ratio** – jedná se o poměr hotovosti a zůstatků na běžných bankovních účtech (popř. likvidních finančních instrumentů) oproti krátkodobým závazkům)

Obecně k poměrovým ukazatelům

- Poměrových ukazatelů je celá řada (viz např. BRAGG, S. Business Ratios and Formulas, 2002), některé lze vyčíst z účetní závěrky, pro některé je třeba doplňujících informací
- **Výhody:** poskytují rychlý přehled o základních poměrech ve společnosti
- **Nevýhody:** mohou být zjednodušující, zkreslující skutečné procesy

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz